

CASTELAO POLITICO

A vinte anos do seu pasamento, a persoalidade de Castelao abrangue de cote unha meirande fondura e proxección dimensional non somentes en Bos Aires, onde a nosa colectividade tivo o privilexio de recoller o ideario patriótico do esgrevio mestre, sazonado pola experencia dos seus anos derradeiros, senón tamén no resto do mundo galego: nas colonias da emigración en América, onde o amparo de ter libre espallamento a sua obra poido ser doadamente coñecida como tamén na mesma Galiza peninsular na que, pese os atrincos impostos polo réxime mais crudel e cavernario de que teñan lembranza os anales da nosa historia, o mensaxe de evanxeización patriótica de Castelao recada cada vegada novas i entusiastas adhesións no mundo estudantil, obreiro, intelectual i en todos os ambientes anxeiosos de progreso e liberdade.

Mais veleiqui que no chán galego, os xerarcas do centralismo domeador e os seus cipaios indixenias impudentes pra deter o crecente coñecimento e popularidade do quefacer patriótico e humanista de Castelao, deron dende fai tempo na teima de tencionar empequeñecelo, coa hipócrita finalidade de mancar o seu credo ideolóxico enrootado a un ouxetivo concreto: A exaltación i espallamento dunha doutrina política, de esencias e contido vernáculo, encamiñada a conquerir a libertade da nosa escravizada Patria e a espertar a concuencia de comunidade nacional do noso povo.

De tal xeito non resulta difícil que con calisquera pretexto ou acontecer, se poidan ouservar nas páxinas dos xornais galegos e inda hispanos, noticias e comentarios destiñados a louvar os vaiores de artista ou de escritor de Castelao. E mais; inclusivémente algúns persoalres do réxime asovallador non reparan en gabar en público o arte e a literatura do noso gueiro como querendónos decir: "Vos queredes a Castelao, nós tamén; veleiquí entón que non somos tan déspotas como se nos quer facer aparentar, como se amosra en que non nos opomos a que se honre e presixie a quem pra elo se faga merecedor!"

Si, é certo; Castelao foi un artista esgrevio, un autor e humorista xenial e un escritor de tais quilates, que enriqueceu a nosa fala con unha prosa de tan enxebre e fresca beleza que inda oxe non poido ser superado por ninguén. Mais todos istos aspectos creadores do xenio do noso gueiro, non son nin más nin menos que as pezas de que está composto o moimento que constitui a sua doutrina política: Iso foi Castelao, un POLITICO que se valeu do arte, da literatura, do humorismo etc., pra expresar o seu mensaxe reivindicador da nacionalidade galega. Louvar e grorificar a Castelao artista, escritor, humorista etc., e un xeito hipócrita de tencionar mancar a grandeza e trascendencia da sua loita patriótica, expoñente de toda unha vida dedicada a Galiza con sacrificio e renunciamiento das regalias e bénus materiais que por medio do seu arte e talento maxistral a vida lle oferia xenerosa.

Si, Castelao foi un POLITICO como o foron Masarik, De Valera, Juarez, Bolívar, Martí, Gandhi... na mais noble e grandeira sinificación que ese calificativo representa, porque a POLITICA non é un quefacer "tabú", algo gafoso e malsán para a saúde dos países e o benestar dos povos como dende sempre quisieron e queren demostrar os déspotas de todos os tempos e todas as latitudes. Non, a POLITICA é a actividade mais noble e xenerosa que pode e debe desenrolar un cidadán que sinta respeito por si mesmo, polo seu fogar e pola comunidade nacional á que pertence. Non é acaso a POLITICA o arte e a ciencia de gobernar? Conque direito pois se lle pode eisixir a un cidadán consciente, que renuncie a intervir en todo aquello que atinxo o exercicio dos seus irrenunciabéis deberes cal son os de coidar como millor lle pareza o seu propio benestar, o da sua familia e da sua nación?

Castelao tiña vocación política porque lle sobraba xenerosidade e barileza, cal amostran todos aqueles que teñen plenamente desenrolada a sua capacidade de vaor cívico, unhas das mais fermosas virtudes que poden adoviar a un cidadán; empoxiso estalaba de caraxe perante aqueles que refugan da POLITICA sexa por egoísmo ou por carencia de pulsos xenerosos e amostran un espírito de cobardía envilecida e resiñada naméntras Galiza se desangra na emigración e no estancamiento económico e social. Castelao era un POLITICO, porque sin pedir ren pra si mesmo, souño dárelle á sua comunidade galega o froito do seu talento pra lle sinalar un roteiro de reivindicación, progreso e liberdade.

FALESCEU DOÑA VIRXINIA PEREIRA DE CASTELAO

O cable trouxo a tristeira nova: finou Dona Virxinia!

Falesceu o dia 23 do xaneiro passado en Madrid, lonxe de Galiza, onde se achaba ocasionalmente, arrodeada do afecto de familiares e amigos.

A colectividade galega recibiu a noticia con fonda dórra, xa que era muito o agarimo e o respeto que sentía por esta nobre mulher que con tanta dignidade mantinha a lembranza do seu ilustre esposo.

Dona Virxinia foi o prototípico da compañeira ideal de Castelao. Foi-ne en vida, a cada instante, no infortunio e na esperanza, identificada entrañablemente coa obra do artista, do gueiro, posta ó servizo de seu povo.

Fai un tempo viaxou á Terra co gallo de asistir á publicación dunha serie de "Estampas de negros" de

Castelao, feitas ó seu paso por Cuba e Nova York, e que saíran axiña no prelo a cargo da Editorial Galaxia de Vigo.

Dona Virxinia chegou a Bos Aires na compañía do seu esposo, como estiñidos por mór da guerra civil española, no ano 1940, e, dende a desaparición de Castelao —7 de xaneiro do 1950— constituíuse no seu fidel custodio, non só das couñas que fan á vida fecunda e grioriosa do grande patriota, senón dos restos corporais que agardan no panteón do Centro Galego de Bos Aires, o dia de regreso definitivo á Terra, á Patria Galega pola que tanto leitou e sofreu.

Agora, Dona Virxinia, xa non estará aquí, entre nós, na Galiza Ideal, no agardo do intre sinalado... que está alí na Terra, esperando...

A NOSA GALEGA

ANO LII

Buenos Aires, XANEIRO 1970

Nº 513

O CONSELLO DE GALIZA DIRIXIU UN MANIFESTO OS GALEGOS DO INTERIOR

Un importante manifesto fundado se espallar na Terra, preparado polo Comité Central do Consello de Galiza. Nele analízase os derradeiros acontecimentos na Hespaña e fixanse os ouxetivos tendentes a concretar a máis estrita unidade de todas as forzas opositoras ó réxime franquista, coa teima de acelerar o proceso político hespanol.

O devandito documento está concebido nos seguintes termos:

O ano 1969 fina. Nele produciuse o anuncio da impractación dunha nova manarquía na Hespaña, sen vencello algun co pasado, e somentes como continuadora do oprobioso réxime franquista. Ningún pode pois pensar que existan posibilidades algunas de que a vida política peninsular tome un xiro que augure o inicio do camiño que nos leve á democratización reclamada e permita que sexa a cidadanía a que por medio dos comicios elixa a que mesmos deben rexer os destinos do Estado.

Este feito arbitrario e inconsulto, avalado polas Cortes domésticas do franquismo eleixidas a dedo, pón en evidencia que quen pensaron que manter unha política de contemporización co réxime podían permitir participar no quefacer destinado a instaurar un goberno de transición co elevación do trono do Conde de Barcelona como rei, foi unha liña fatalmente trabucada e que o ominoso clima hespanol sometes podes trocar por unha labour decisiva de defensa dos principios polos que morreron centos de milhares de nomes desde o ano 1936 ó 1938, sofrendo logo deserto e cadea e máis esgrevos militantes do campo da liberdade e a democracia. Vede senón o discurso de Franco perante as Cortes, coas alusións más infamantes prós que neste intre crucial non comungan coeles; as verbas ameazantes co vivo recordo dunha nova guerra civil se for necesaria pra impor a continuidade do seu réxime; o sumiso xuramento do Príncipe de Hespaña ó aceptar a súa designación de reafirmamento de lealdade ó Caudillo é de seguridade de continuar a obra do réxime creado sobre do sar que e a dor de todos os opositores e manter o aferrillamento da cidadanía que arela a vivir en condicións dacordo coa dignidade humán. Isto, naturalmente, haberá abierto os ollos dos que creron unha saída que non for a de percurar o derrumbe do goberno hespanol e o retorno da Hespaña ós vieiros da liberdade e a democracia representativa.

Quedan pois asulagados coa solución creada, prevendo a morte de Franco os dereitos mínimos dos hespáis a eleixir e poderen ser eleixidos. De xeito similar a como se fai nas nacións de todo o mundo. E se elo pode resultar duro pra quen, ainda sendo demócratas afervoados, manteñen o principio dunha Hespaña unitaria e centralista, pensemos, galegos, o que iso supón prós que pertecendo a

pobos de fonda estroitura diferenciada. Galiza, Cataluña e Euskadi, ven que no troque a se producir de homes na administración do Estado non cambeará, nem bargantes a consideración especial que as características deses mesmos pobos recruman pra superar situacións que soio cún coñecimento real de cada un deles poden atopárense.

Galiza seguirá o camiño doorooso que ven facendo logo de limiosa xornada do Plebiscito, obra xenial de Alejandro Bóveda, que debiu abrir unha etapa de boandanza e prosperidade. Galiza seguirá soportando o aldraxe de funcionarios chegados da estepa, cerrilmente fechados a todo canto supóns atender as xustas demandas da nosa terra. Galiza seguirá postermando en todos os ámbitos, social, cultural, económico, lingüístico, administrativo, político e relixioso; e vendo como o seu outo aporte ás rendas e economía hespanola non ten compensación co que do Estado recebe prás suas necesidades. Queda ós galegos o seguir no pauperismo más arreplante, na industrialización más precaria, na insuficiente renda "per cápita" e na precaria capacidade do ensino, ou tomar o vieiro ben coñecido, e xa clásico en nós, de emigrar pra nouros campo de atopar o benestar e a liberdade que nos son negados.

Quede ben en claro, e que ninguén se esqueza, de que nada se trocou na Hespaña. Todo seguirá igual se non pomos a decisión necesaria pra impedir que todo siga o mesmo. Estamos frente a unha maniobra que demostra o desejo do réxime de sobrevivir por riba de todos os que non están dispostos a soportalo e que son maioria na peninsula. E un feito real que a desfida de Xoán Carlos como reemplazante de Franco, supón un trunfo do "Opus Dei" contra da opinión das outras forzas que deixa agora compartiron o goberno do Caudillo.

E mester que os galegos analicemos os acontecimentos fronte ás novas alternativas coñecidas. Os que pensaron que mantendo relacións con supostos partidos que se creía poderían chegar a gobernar, e, polo tanto, cos que se debería pactar a espera da xogos de apertura no goberno, darán conta hoxe do seu equívoco.

O franquismo está ferido de morte. Os que coidaron a esperar de certas libertades mínimas, saben xa que ningunha delas será posible e que sometes unha gran fidelidade ós nosos ideais será base para acordar as condicións prás gran xuntanza de todos capaz de influir nas solucións que Hespaña necesita. A decisión de Franco, unipessoal, demostra até onde este despreza o sentimento e a vontade do pobo.

Fai falla, polo tanto, que todos nos poñamos a traballar decote a vista do sucedido, por conquir a axuda de quienes están dispostos

a facer o seu aporte á tarefa común: derrocar o franquismo. Todos sen excepción. Os que venen desde longo tempo aportando o seu esforzo; os que habendo coñecido o programa e plataforma do galeguismo non soergueron as gloriosas bandeiras que percurreron esquecer; as novas xeracións saben cal debe ser a sua postura neste intre crucial, e as forzas obreras e estudantes galegas, teñen a obriga de deixar de lado todo canto supón un empiedemento prá convención de vontades e porse fronte ós novos ouxetivos que a hora reclama, que son os mesmos que fai trinta anos mobilizaron a cidadanía galega e que non perderon nem vixenza na actualidade, pois ren se outivo dentro de entón.

O camiño non é outro que o dunha estrita e total fidelidade ós ideais republicanos, e os do noso pobo, único xeito de darmos a Hespaña as estroituras políticas que traian a paz e a liberdade para todos.

Este mensaxe do voso Consello de Galiza, Goberno Autónomo Gallego no Exilio, chegarávos no intre en que xa o ano 1970 entró. Vai pois coeles o desejo máis acceso de felicidade pra todos os irmáns do interior e a seguridad de que, compenetrados das dificultades que vivides, facemos o que é o noso deber pra manter requentado o sentimento máis solidario convosco e permanentemente chamante o fachado dos irrenunciabilis dereitos de Galiza diante do ominoso silencio que debedes sopitar.

1970 será ano fecundo en feitos. 1969 supuxo o reencontro dos emigrados con vós nunha etapa de loita e esperanza. As xornadas vosas na dura batalla sonros ben coñecidas. A intensa gravitación dun clero novo, e post-conciliar, a favor das clases humildes, o traballo dos obreiros naconalistas galegos no interior das Comisións Obreras; o espírito do estudantado en loitas a cotío; a permanente lealdade dos nosos intelectuais coa Patria; a xoronada histórica do 25 de Xullo en Santiago e outros feitos máis, falan do fervor que vos alenta. Ben podemos asinalar que o ano derradeiro foi a pedrillar do noso futuro. Sigamos o roteiro pra que o actual sexa o da concreción política tan anxiada. A nova concuencia política é un feito que responde ás bases pragmáticas que nos deron os nosos mártires e os nosos devanceiros políticos.

Honore a eles!

Neste intre decisivo pró noso porvir, somentes cabe decir a todos os homes e mulleres da Terra, fronte ás necesidades de la: ¡Que cada un percure compri o seu deber!

Comité Central do
CONSELLO DE GALIZA
Goberno Autónomo de Galiza
no exilio
Dende un lugar da Terra

GALIZA E O MAIS FERMO, RICAZ E PROMETEDEIRO
RECUNCHO DO SOLAR IBERICO. VELAHÍ UNHA REALIDADE DA QUE AIDAN OS GALEGOS NON NOS SOUPERMOS DECATAR

REVOLDAINA

BIAFRÁ FOI ASESINADA...!!

Este pequeno heróico povo, o país más evolucionado da África Negra, foi asesinado aleivosamente; deixou de existir... Está sepultado os seus ideais e áreas de liberdade nacional.

O asesinato diz que foi Nixeria... mais os responsáveis directos deste repugnoso bálsamo da Humanidade, foram as grandes potências que se alimentam o petróleo, fornecendo de armas a ambos os bandos em luta perante o silêncio covarde das Nações Unidas...

E galou o bando —Inglaterra e a União Soviética— que puxo maior empeño en impor o neocolonialismo hoxe praticado polas grandes potencias.

A HISTÓRIA SE REPIDE...

Lembremos o aleivoso asesinato da República Hespanha perante a pasividade das grandes potencias.

Lembremos a Carta do Atlántico: "Cada povo terá o seu governo de expresión popular e democrática... Non se tolerarán gobiernos totalitarios..." (?)

En Nuremberg, onde as potencias triunfantes artelaron o grande espetáculo acusador, no banquillo dos criminais de guerra non sentenciaron a Farino, aliado de Hitler e Mussolini, que participou intensamente nos xermáns na invasión do territorio soviético esa tristemente célebre División Azul...

Ninguén o sinalou... Ningún sinalou é superviviente e comprome de cito nazi-fascista, nem tan xiquer a União Soviética... (?)

DE XA QUE PALAMOS DE FRANCO, velai-vai unha bomba:

O Ministro de Relacións Exteriora franquista, López Bravo, ó seu regreso de Manila a onde foi co gallo de representar o Caudillo na toma de posesión do presidente filipino, desviou o camiño e endereitou a Moscú onde manteu conversas de outo nivel con xerarcas do goberno soviético... (?)

Na Hespanha rumoreábase que non passará moito tempo en se estableceren relacions diplomáticas ante Moscú e a Villa do Oso e a Muñoz...

Afirmase asimesmo, que moi axiña chegará a Madrid un oute xerarca soviético pra proseguiren as conversas encetadas por López Bravo en Moscú.

Tempo veredes...

Tempo veredes nos que os xerarcas soviéticos collidos das mans dos seus compinchas franquistas, bailarán sobre da campa dos dous millóns de mortos hespanhos...

QUE PASA CON CELSO EMILIO FERREIRO?

Evidentemente, a publicación do libro do grande poeta galego Celso Emilio Ferreiro, "Viaxe ao País dos Enanos", parece que caiu como un croio nunha fechauca de auga podre...

De onde saíron as primeiras protestas en defensa dos "enanos": foi na revista galega "CHAN", que se edita en Madrid, e que, é parecer, goza do favor oficial...

Tamén eiqui en Bos Aires, unha prestixiosa audición radial galega saiu en defensa dos "enanos"... (?) empregando argumentos do más peregrinos...

En rigor á verdade, armouse moita casca ó redor deste libro, onde o poeta diz en verso, en bon verso, o que moitas veces se dixo en prosa e de viva voz, en público, nesta Galiza Ideal que lle chamou Castelao.

Pro é que Castelao, naturalmente, non incluía na sua Galiza portuguesa os "enanos" que certamente abondan por eiqui e cuie xefe e inspirador é hoxe o "Gran Enano" Ramou...

Na Galiza Ideal de Castelao entraban —i entran— todos os organismos e homes que traballan arre por dignificar o nome de Galiza e por unha Patria Galega con destino nacional, rica, culta e progresista.

OPERACIÓN REBANO...

Cando chegaron a Barcelona os integrantes da chamada "Operación España", coa que auto balbordo se armou nos meios hespanhóis franquistas de Bos Aires, o gobernador ordeou que foran as Casas Regionais a os recibir... O delegado de Traballo impuso os enlaces sindicais de todas as empresas a obriga de asistirem con control de lista... Os policías franceses de servizo deberon vestirse de civil e concurredren pra facerem bulto...

Daba mágoa ver aqueles velliños baixar do barco cun nimbo pendurado do pesceiro como bestas mansas... Logo os pasearon polas rumbas e outros lugares da cidade seguidos dunha cabalgata que tiña moito de circense...

A prensa tomounos en coña... Mais non faltou algún xornal que cravou a vergonza e o escarnio de os utilizaron os preches vellos, como propaganda do réxime, máisime cando a mor parte de es deixaron Hespanha por propia desidía dos gobernantes.

"O Diario de Barcelona" publicou un dibuxo humorístico impiedeante: aparecía un autocar cunha gran pancarta que decia: "Operación España", e dous velliños que ó descer apenas podían teren de pé. Diante deles, unha chouza miserábel: catro tellas, un arborio miserábel e unhas terras ermas e sen xente.

Os velliños preguntaban polos seus fillos e, outra velliña mesma que eles, decíalles:

Non están. Férone a Alemaña...

(Sen comentarios...)

Leourenzo Fraga

A GALIZA DE ONTE, DE HOXE E DE SEMPRE E UN MAL DISIMULADO TERRITORIO COLONIAL POR DINIDADE, POR PATRIOTISMO TEMOS A OBRIGA DE TROCALA NUN PAÍS CEIBE Y SOBERAN

CARTA A UN AMIGO GALEGO DENDE CATALUNYA

Amigo Rosende: Na niña deradeira faleiche do Castelao artista. Deciache que a polifacética obra do mestre é unha leira farturante. Contabache que a nosa xeneración deseñece as suas doutrinas, coutadas por unha manchea de atrancos e teimaba abrircle un portelo, unha cativa regandixa, pra que souperas un chisco de esgrevio apóstolo. O xe faleiche do político e do home de acción, quieiro dun pobo a espallar dende o seu posto de dirigente un ideario acordo cas elxencias da Terra que il percorreu en pelerinaxe, conting en restringo adiutor ca sua entrega total, a sua entereza e a sua vocación de servizo hastha chegar á trunfo galeguista de 28 de San Xoán do 1936 co Estatuto Gallego.

Demante faréi historia:

Passados catrocentos anos de silencio, deu comenza, cos Precursor, o agromor galego no segundo tercio do século XIX, venecellado ós nomes do romántico Antolín Faraldo cuia proposta de independencia galega foi desbotada por soio un voto na Asamblea de Lugo en 1843, do eruditio estoreador Murguia, esposo de Rosalia, santa miragreiro do renacer literario galego e do teórico Brañas, autor de "El Regionalismo". Logo xurdiron, Solidaridad Gallega, cas asambleas agrarias de Monforte de Lemos, e Acción Gallega, xunguida ó nome do gran orador rexionalista Basilio Alvarez, pra desembocar nas Irmandades da Fala, xa de senso nazonalista, creadas por Villar Ponte, que acadan concuencia plena de organización e doutrina na asamblea de Lugo de 1918, creación do Partido Galeguista do al Alfonso R. Castelao foi mensaxeiro incansable e propagandista meritísimo, populal xá polas páxinas de "El Barbero Municipal" e os dibuxos anticaciques e anti-centralistas.

Nos eidos galeguistas, amigo Rosende, foi onde mais se axigantou a persoalida de Castelao. Irradiaba atracción tal, que deñadeis intelectuais até os marinieiros e os paisanos, sumóu votos que o converteron en Diputado por Pontevedra das Constituyentes, formando con Otero Pedrayo, Suárez Picallo e Villar Ponte, perante os tres anos do Goberno Azaña, unha representación incansable de loidadores pola autonomía galega, recriada na asamblea de Municipios en Sant-Iago no mes de Nadal do 1932 por gran maoria.

No 1934, venceaderas as direitas, o Goberno de Gil Robles, Castelao —igoal que Alexandre Bevéda técnico e coordinador do Partido que foi desterrado a Cádiz— viviu perante un ano en Badajoz. En febreiro do 1936, triunfantes de novo as esquerdas e outravolta alzado, e ta vez, con Suárez Picallo e Villar Ponte, sigue no seu atán polo Estatuto Galego alentado por Portela Valladares, Montero Ríos, Villaverde e outros colegas, deicá acadar con resoante éxito a sua aprobación no plebiscito do 29-6-36, sendo entr do ó Goberno, pró rubro oficial, o 17 de Sant-Iago do 1936, vispera da guerra e aprobandose o ano seguinte polas Cortes da República reunidas en Montserrat.

Perante a guerra, Castelao traballou ás órdes do Ministro de Propaganda en Madrid, Barcelona e Valencia dando ó prelo tres libras de dibuxos que foron compa-

rados con "Los desastres de la guerra" de Goya. Vixou ós E.E.U.U., Francia e Moscú, onde expuxo os seus deseños.

O findar a loita fratricida, emigró a Buenos Aires onde se creou o Consello de Galiza (1944) cas firmas dos diputados Alonso Ríos, Suárez Picallo, Villaverde e o propio Castelao, que foi nomeado presidente.

Tamén o mesmo ano publikeó Sempre en Galiza, chamado a biblia galega. Non che farái do Castelao autor teatral, do Castelao de "As Cruces de pedra na Galiza" nin do Castelao agasallado en centos de ocasios. Ave, xe faleiche datos superficiais e alarguí forte, querido Rosende, porque quero situarte sólo no político e na solución federal que abiscaba, xende as Irmandades da Fala, dende o Partido Galeguista e a Organización Republicana Galega Autónoma en diferentes asambleas, que il fermou sempre en priuha liña. Non esquezas que o manifesto de QRGA no 1930 decia: "Para nosotros fue y es razón de existencia la instauración en España de la República Federal. No queremos más pero tampoco queremos menos".

Non coides pela escelma que fa de "Sempre en Galiza" que nítrata somente da federación. É un libro estenso de perto de 500 páxinas no que xunte os discursos literarios mais fermosos, trata de economía, do socialismo, dos cregos, de ensino, das formas de goberno autónoma, da industria e de todo tanto representa un pobo que anuncia unha angueira, un posto, un respeito e a libertad no que cada diaiso pra un futuro de irmandade internacional.

Espreita as suas verbas:

Fala do Estado plurinacional e acusa ás dinastías estranxeiras dos Austrias e dos Borbones de resarismo unitario e centralista de afogar a libre respiración dos povos tradicionalmente autónomos. Ira il "monárquico" quer decir imperialismo, "uniformismo", "centralismo" "República" quer decir descentralización, "autonomías", "libertade". Hespanha é un país multiforme. Non é separatista como apunaban os seus nemigos. Nos concebimos a Hespanha como un solo Estado, constituído polo libre consentimento de cales povos: Castela, Cataluña, Euzkadi e Galiza. E, asegunda: A Hespanha será tarde ou cedo, queirase ou non queira, unha República Federal. Castelao considera degradante a división de mundo en bloques. En troques o Federalismo é un recurso nobre e comonente. E, dice mais adiante, que na vella Europa os povos son seres nacionais con lingua e cultura autónomas que poden permitirse o luxo de serenxos políticamente. Volve a talas das ventaxas do federalismo se non se quer fomentar o separatismo pra engadir que debese recoller a variedade que distingue a Hespanha, organizándose según os principios do bo federalismo. Castelao vé na República Federal unha longa serie de ventaxas: A organización do Estado afincarse en realidades vivas. Armonia entre a periferia e o centro. Equilibrio entre os pobos diferentes, sobretodo na economía. A lei non será privilexio dos fortes e astutos. Os problemas agrarios resolvéranse atendendo particularidades rexionais. Evitáranse leis inxustas centrais ante pressões contrapostas da economía española. Os povos perguiceiros recobrarian azos co exercicio da autonomía. Os desenvolvos das culturas nacionais Enriquecerían o acervo espiritual de Hespanha. Eliminariase o centralismo que causou a desintegración da Península e dariase o primeiro paso cara unha Confederación Ibérica, feito que se acadaría, engade afeuzado, abolindo o sistema unitario e reconducendo o dereito á autodeterminación das nacionalidades, especialmente de Galiza. E sigue: Os galeguistas arelábamos que Portugal se confererase con Hespanha pra restablecer a antigua comunidade. Dentro de Portugal perdemos a mitade de nosa terra, do noso es-

prito, da nosa lingua, da nosa cultura, de nosa vida, de nosa ser nacional e nunca recordaremos de grado o dereito dos portugueses a pedirnos un pasaporte cando atravesemos o Miño, nin de Hespanha a impedir que os portugueses entren libremente en Galiza. E para eso é necesario que se resolva previamente o magno problema da Península.

Fariame pesado de seguir espéndendo argumentación dos anexos federares de Alfonso R. Castelao; e querote preparar por se das con alguém que coide as ideas do autor da "Biblia Galega" —así batear, moitos intelectuais a obra "Sempre en Galiza"— dun ensaio lealista de folgos cattivos, a voar nos baixos quairos da nosa Terra.

No interviu feito por Bagaria, no mes de San Xoán do 1936 ó Castelao, reproduciuse no número setenta da millor revista galega que contiene "Galicia Emigrante", creada, currida e financiada polo infatigable Luis Seoane, pergúntalle o contento con el Estatuto que se gran diñante catalán: ¿Estás elaborando para tu tierra? O cal contesta o quieiro galego con azas e folges de águia nas cuturas: Yo non tengo la culpa de que Galicia pesea características de una nacionalidad. Somos internacionais por convencimiento y universales por naturaleza.

Queda pois ben patente que as miras de gran político son de largos horizontes como aforon as de outros grandes mestres do galleguismo. Así Xoán Vicente Vilqueira di no libro escolmado por Luis Veiga de Campo e publicado pola colectividade galega de Buenos Aires: Queremos convertir a Galicia dun arrabal nun centro, facer que teña vida propia, grande inmensa; que chegue a ser unha lumina de espirito acesa alumnando o mundo enteiro. E tamén Vicente Risco na Teoría do Nacionalismo Galego publicado en 1920 e reeditado pola mesma colectividade: Galicia ten o deber de continuar a civilización universal. E nouz pasaxe: O federalismo xa non ten creto na concencia moderna. A cuestión das nacionalidades é a cuestión da descentralización: están chamadas a se comprender nunha síntese mediante a constitución dos Estados Federales.

Lemos tamén no primeiro número da revista "GALEUZCA" agosto 1945 que se enceta o discurso de Castelao pronunciado en Montevideo co gallo do 9º Aniversario do Plebiscito Galego: Nosotros recordemos —como nella— la existencia de España como una realidad geográfica, que abarca toda a Península y entendemos que maise politicamente en forma de Estado federal o confederal.

Rosende: Un dia coma oxe, fai vinte anos, o cadaleito de Castelao naciña, agarrando ca bandera galega brosiada en prata e ouro, agasallosa da xenerosa colectividade galega de Buenos Aires cando o Presidente do Consello de Galiza fora nomeado ministro da República no estilo. A seu carón a fidel compañeira Dona Virxinia e os irmáns Rodolfo Prada, Manuel Puent, Alonso Ríos, Xosé Villamarín, e Doutor Gumersindo Sánchez e miles de amigos, admiradores e discípulos choraban a perda do mestre.

"A NOSA TERRA" adicou un número extraordinario á sua lembranza Publicou telegramas de pésame chegados dos mais lonxanos recantos do mundo e as millores prumadas adicáronse a Castelao, en coidadas páxinas, o verbo mais alcendido. Nelas, Cabanillas remata o seu dorido poema con estas verbas: Morreu de amor á terra! Ramón Piñeiro díos que era unha persoalidade esgrevia, díos que xurdiren excepcionadamente pra irradiar luz espiritual na vida escura cos povos. Sufriu como un mártir por todos os que padecían a inxusticia, engade Otero Pedrayo e F. del Riego afirma: Adicouse á redención e á loita. Firmas e más firmas de gratitud choraban a perda daquél home universal que tanto sabía de dóres, aspiracións e mágoas do seu pobo ó ca teimaba rexenezar.

M. R. L.

A GALIZA EMIGRADA LEMBROU A CASTELAO NO XX CABODANO DO SEU PASAMENTO

Como xa é tradición, a Galiza Emigrada honra o grande guieiro Castelao en cada cabodano do seu pasamento, e os diversos actos realizados con ese gallo foron de grande emoción patriótica.

O Centro Galego de Bos ires, realizou o dia 10 de Xaneiro ás 11 horas un emotivo acto na Banteón Social da Chacarita onde acogeu os restos de Castelao, assistindo ó mesmo unha numerosa concurrencia, estando presente a Xunta Directiva en pleno e representantes das diversas entidades galegas.

Unha gran ofrenda floral coas cores galegas estaba flanqueada por unha garda de honor da corporación de enfermeiras da entidade.

En nome do Centro Galego, faleu o Segredario de Cultura señor Valentín Fernández, quen pronunciou a seguinte oración:

"Irmán Daniel:

"Fai apenas un ano que nós estivemos esqui a renderche un homenaxe igual ó que hoxe rendemos. Eran intres difíciles pois o trunfo obtido en comicios memorables estaba desvirtuado pola presenza no Centro Galego dos nemigos do pensamento casteliano atacado de senso de libertade e espírito democrático. Eu ainda recordo as valentes verbas de quén falou a nome da entidade e vexou emocionada ante os presentes a dona Virxinia, muller do noso gran líder morto.

"Hoxe ela non está oíqui físicamente. Xa pertece ó recordo das figuras que moran parantes mortos ilustres e velan a leuza vixilia dos galegos deixa con querer a liberdade.

"Xa o matrimonio que na vida leitou e percurrou os vixires das conquistas precisas pra Galiza, está novamente xunto. Eu fago presente esta perda polo que Virxinia Castelao, supoxe, bra nos de presenza viva dun anaco de quén foi seu ilustre esposo.

"Empurso este homenaxe de hoxe ten características singulares. E só será qua ti, Castelao, espírito inextinguible da nosa estirpe e seipás, porque o xamán promesante que fixemos diante do teu santo, fai un ano, de restituimos á entidade o seu camiño de galeguidade, foi cumprido. E non non está por comemorar, senón polo sentimento xa que non debemos endexamáis evitártar o compromiso que temos coa Terra e que foi un dos chamados mais vigorosos do teu apostolado terreal.

"Nós voltamos o Centro a sua labourosa de erguemento da cultura, da solidariedade e do traballo cara a Galiza. E sen vaidade pode esta Xunta Directiva decir que nunca, por moito que fizeron, e ben o sahemos, labouraron outras denanteriores ón que ese sentimento pra que o espírito de galeguidade non desaparega do corazón dos emigrados levando adiante traballos que conforman unha base cobrosa de se pór a carón das realidades que a Patria percisa de nos.

"E isto faise porque o galeguismo é algo que non pode ser causa de paroxismos senón de feitos; ten que ser acción e presenza e non pasividade e fuxida; o galeguismo debe ser un manantial permanente de obras que axuden a manter requentado o fogar común de todos.

"O feito más notorio é que os que tivemos a dita de sermos nados na Terra Nai facemos isto con amor e fé, vémonos acompañados por quén, sendo da nosa linaxe, solo conseguem a Galiza ó traveso do sentimento que neles souperon esperar os emigrados que forron seus pais ou seus abós, mesmo como se unha ferza, a presión patriótica que as patrias asoballadas teñen, os levaría a engadirse á súa crecente dos que queremos ver os eidos nadadeiros libres.

"Podemos asegurarche, Castelao, que ese traballo non decairá namenras esta Xunta que xurde do celme de Agrupacións patrióticas e democráticas puras e nobres, rexas os destiños do Centro Galego. Haberá sentimento e respeto por Galiza, e forzas por díñicala, agarimo por compren-

dela e firmedume pra non tronsixir cos seus nemigos. Porque esas foron as leccións que ti nos impartiches no teu apostolado, que ben lembramos, e tamén esa pra revivar o panorama da cidadá, a lección da tua vida sofrida galega, magoada e triste, a tua aparición política, e logo orgullosa de sus orixes, renovada nos seus ancestros e segura de que a tempo daría solucionas o que xa parecía fechado a toda esperanza.

"Esa lección de fé ergueu o teu nome no corazón de todo los galegos como un bino de hoguera e alelujas. Logo de ti sabiamos cales eran os deberes de cada un de nós na tarefa común de refacer o fogar desfeito, leitar pola patria asoballada e inmersa. Chamarte Fai da Patria que esperas o dia luminoso da súa redención, é obriga galega.

"Tés nos menos tídeos que Massaryk prós bohemios-marañous; Bilsudski prós polacos e De Valera prós nosos irmáns irlandeses. Non en van os vinte anos de teu pasamento e tu nome é venerado co respeito de que son merecedores os herenciantes e visionarios. Obvio dizer que o sustantivo propio más mencionado que nos defende, adarga con hoxe en Galiza é Castelao: está dito todo. Ese sustantivo é broque atacamos, contraseña que nos identifica e abre o corazón de todos os irmáns dispostos á batalla. E cando no intre máis duro a pelejar pola Terra nos veña o desfalecemento, o teu nome será espaza que nos faga retornar máis duros e valentes ó campo de batalla patriótico.

"Temos que matinal fronte os feitos que se venían sucedendo que o teu sonriso de galego semeador de ideias alumeara a tua faciana ó veles frótois da colleita da tua semienteraria: a lingua en cumio non quiso unica; a clerecía galega, pouco a pouco, xunto ó prove sofrinte; os nosos intelectuais e profesionais en número como nunca tivermos fideis á patria; os traballadores en fundación nacionalista nas Comisiones Obreras; os nosos líderes, subindo multa e cadea, por sostener os dereitos da Terra; a emigración mentendo as banderas irreñunciables da liberdade galega; a concencia política dos homes do interior; intransigente tras da defensa do ensino de idioma nas escolas, do dereito de falar, escribir e organizarse.

"Dinos, Castelao: Son bós os frótois da tua semienteraria e son bós os xornaleiros os que por ti colleitan na herdeira nadal? Son bós os que traballan por Galiza que cando foi o teu pasamento? E hoxe más perta a hora da lis, da esperanza e da vida? Nós decimos que si a todo ese enciso polo endexamáis a vontade terrena dos galegos quixo tanto anejo ser libre. Libres do temor, da opresión, da ignorancia e da fame, pra en comunidade cos nosos irmáns dos outros povos da España, facer o Estado que nos dea o dereito a reixer a Galiza con galegos, en galego e prós galegos. E decir: co prove do povo e pra o povo.

"Quedan xornadas novas por vir no camiño anceitante que temos a percorrer. Iremos reengrandeir a fin porque sabemos que o longo vieiro galego ten xa catro longos séculos e a sua feitura foi obra de moitas xeracións. Non seremos nós os que nos arredemos de continualo pra llo poder entregar a quén deve seguir facéndoo até que Galiza, e ti, esteades satisfeitos gámos scus soños.

"Esa é a nosa promesa diante de ti, irmán Daniel."

NO CENTRO PONTEVEDRES

O mesmo dia 10 de xaneiro ás 12 horas, perante a sus estatua ubicada á entrada do Pazo Galego do Centro Pontevedrés realizouse un acto a Castelao co gallo do XX cabodano do seu pasamento.

Previa a colocación das ofrendas florais falou o presidente da Comisión de Cultura do Centro Pontevedrés, señor Cándido Rey,

dela e firmedume pra non tronsixir cos seus nemigos. Porque esas foron as leccións que ti nos impartiches no teu apostolado, que ben lembramos, e tamén esa pra revivar o panorama da cidadá, a lección da tua vida sofrida galega, magoada e triste, a tua aparición política, e logo orgullosa de sus orixes, renovada nos seus ancestros e segura de que a tempo daría solucionas o que xa parecía fechado a toda esperanza.

"Esa lección de fé ergueu o teu nome no corazón de todo los galegos como un bino de hoguera e alelujas. Logo de ti sabiamos cales eran os deberes de cada un de nós na tarefa común de refacer o fogar desfeito, leitar pola patria asoballada e inmersa. Chamarte Fai da Patria que esperas o dia luminoso da súa redención, é obriga galega.

"Tés nos menos tídeos que Massaryk prós bohemios-marañous; Bilsudski prós polacos e De Valera prós nosos irmáns irlandeses. Non en van os vinte anos de teu pasamento e tu nome é venerado co respeito de que son merecedores os herenciantes e visionarios. Obvio dizer que o sustantivo propio más mencionado que nos defende, adarga con hoxe en Galiza é Castelao: está dito todo. Ese sustantivo é broque atacamos, contraseña que nos identifica e abre o corazón de todos os irmáns dispostos á batalla. E cando no intre máis duro a pelejar pola Terra nos veña o desfalecemento, o teu nome será espaza que nos faga retornar máis duros e valentes ó campo de batalla patriótico.

"Temos que matinal fronte os feitos que se venían sucedendo que o teu sonriso de galego semeador de ideias alumeara a tua faciana ó veles frótois da colleita da tua semienteraria: a lingua en cumio non quiso unica; a clerecía galega, pouco a pouco, xunto ó prove sofrinte; os nosos intelectuais e profesionais en número como nunca tivermos fideis á patria; os traballadores en fundación nacionalista nas Comisiones Obreras; os nosos líderes, subindo multa e cadea, por sostener os dereitos da Terra; a emigración mentendo as banderas irreñunciables da liberdade galega; a concencia política dos homes do interior; intransigente tras da defensa do ensino de idioma nas escolas, do dereito de falar, escribir e organizarse.

"Dinos, Castelao: Son bós os frótois da tua semienteraria e son bós os xornaleiros os que por ti colleitan na herdeira nadal? Son bós os que traballan por Galiza que cando foi o teu pasamento? E hoxe más perta a hora da lis, da esperanza e da vida? Nós decimos que si a todo ese enciso polo endexamáis a vontade terrena dos galegos quixo tanto anejo ser libre. Libres do temor, da opresión, da ignorancia e da fame, pra en comunidade cos nosos irmáns dos outros povos da España, facer o Estado que nos dea o dereito a reixer a Galiza con galegos, en galego e prós galegos. E decir: co prove do povo e pra o povo.

"Quedan xornadas novas por vir no camiño anceitante que temos a percorrer. Iremos reengrandeir a fin porque sabemos que o longo vieiro galego ten xa catro longos séculos e a sua feitura foi obra de moitas xeracións. Non seremos nós os que nos arredemos de continualo pra llo poder entregar a quén deve seguir facéndoo até que Galiza, e ti, esteades satisfeitos gámos scus soños.

"Esa é a nosa promesa diante de ti, irmán Daniel."

NA PRAZA CASTELAO

Na mañá do domingo 18 de xaneiro derradeiro, na praza Castelao desta capital, unha comisión integrada polo Consello de Galiza e a ofrenda floral ó pé do monolito que á Irmandade Galega, nun sínklelo emotivo acto, pousou unha ofrenda a Castelao, ali esistente e lembranza e homenaxe no XX cabodano da súa morte.

O Pensamento Vivo de Castelao

Xa temos dito que Galiza é unha nación, anque non dispóna de independencia política; pero agora volvemos a dícelo de xeito más evidente. Galiza ten unha lingua propia, unha no berce d'outro anterior —probablemente celtiga—, que é filia de latín, irmán maior do castelán e nai do mal chamado portugués, en cuia lingua se produxe un dos momentos líricos más admirables de Europa. E se a lingua non fose un distintivo nacional, porque non respeita fronteiras e vemos que unha mesma lingua pode servir de lingua común a diversas nacións, xusto será, reconocer que, polos menos, o idioma galego —hoxe falado en varias partes do mundo— é natural de Galiza, porque ali naceu, ali se criou e ali se fixou literariamente.

Galiza ten un territorio propio delimitado por fronteiras naturais, de formas doces e entrañas duras, que foi unha illa de pedra nos tempos xeolóxicos e que hoxe semella unha inmensa esmeralda engaxizada no extremo da cordilleira cantábrica: cabio do mundo antigo e peirán avanzado cara o novo. E anque a nación non fose más que unha alma, como dixo Renán, capaz de expandirse porriba das montañas, dos ríos e dos mares, conservando a súa unidade en diversos climas e rexións, xusto será reconocer que a Terra galega é única e diferente do resto de España. "O lugar onde se amase a nosa carne e se modelou, o noso espírito", como ben dixo Nón Novo Santos.

Galiza ten unha morfoloxía social e económica proprias de tamén rixualidade que non hallo ecoación posible ante os seus problemas vitais e a localización unica do Estado español, polo que ali se siguen praticando as velhas costumbres xurídicas, a furto da lei irradiada desde Madrid con carácter obligatorio. E se Galiza, en longas centurias de traballo, chegou a formar un cadro compreendente da súa vida privada e social, que non encaixa na organización uniformista de España, xusto será reconocer a necesidade dunha política estatal galega.

Galicia ten unha cultura propia, en todo diferente da dos demás grupos hispanos que se revela nas artes plásticas, na sabiduría popular, na música e instrumentos, nas danzas e cantigas, nos estilos da arquitectura, civil e relixiosa, no líbrimo da poesía oral e escrita, no ritmo das expresións literarias e musicais, na filosofía dos refrans, no sentido saudoso do amor e no sentido trascendente da vida e da morte. E se a cultura galega xurde de fondos primitivos insobornables, como a de Bretaña na França e a de Escocia en Inglaterra, ben se advirte na alma de Galiza un refinamento europeo, que se denota en rasgos de tolerancia, de crítica, de humor, de trasacordo e de cautela, calidades que non sobresaen nos povos de fala castelá.

Galiza ten un carácter étnico propio, que provén dos povoadores celtas, que constituiron o seu primeiro organismo habitual e territorial, podendo afirmarse que quén e saltou a personalidade e a obra de Castelao a quén calificou como "guia da colectivididade galega", e destacou o sonificado chegada ó país de Castelao.

Ante o numeroso público asistente ao comité galego tivo a tenta o acto, achábanse representantes das entidades galegas que non saben ou non querer recordar. Feito díser que de Galiza e negan, por ende, o seu problema de liberdade. De todos xeitos resulta inconcebible que haxa galegos dispostos a impediren o melioramento moral e material de Galiza en nome da fraternidade universal; pero no noso país ainda quedan algúns internacionalistas que atenden ás comienecias económicas, de estómago, desenten-

nidades; pero faltelle algo moi importante para ser preto: faltalle a independencia política, o goberno proprio, que toda sociedade humana necesita.

¿Qué Galiza non é unha nación por non ser un Estado independente e soberán? Se tal defecto nos fose imputado por españoles, nós sentiríamos incitados ao separatismo, pero en verdade só aspiramos a unha autonomía integral, dentro da libre federación de todos os países peninsulares. Galiza, non, necesita máis; pero non pode conformarse con menos.

Por qué no desterro a verba "patria" é, para nós, más emotiva que a verba "nación"? Será que a patria emerge do puro sentimento e a nación non pasa de ser unha realidade obxectiva? Denle logo, a patria sentímos dentro de nós mesmos e acompañanos na desterro; pero a nación está na terra, lonxana, nas rexións do recuerdo, e a esperanza. A nación é o obxeto amado; a patria é o amor que a nación nos infunde. De tal modo que sin a concencia nacional, non se comprende o sentimento patriótico. A patria representase con símbolos —tremeurice nas cores d'unha bandeira e osaltase nos himnos cantados a coro; pero a concencia nacional agás se desparte diante d'un mapa, porque a nación é un complexo de lugares, tempo e raza, ou de terra, hereditaria, a povo. A idea nacional soñase máis que é unha nación, porque así sabemos que a nosa patria é Galiza, ainda que o noso Estado siga sendo España.

Se a cultura é o mellor fróto de nación, será preciso reconocer que non hai vida nacional única onde coexistan diversas culturas. Compre engadir que si un Estado, en varios séculos de política assimilista, non foi capaz de disolver as diferencias culturais e lingüísticas do seu territorio, non ten dereito a ser considerado como unha nacionalidade. Tal o caso de España, onde sobreviven catro culturas perfectamente definidas: a castelán, a galega, a catalana e a vasca. D'estas catro, somente a de Castela está servida e protexida polo Estado, en detrimento das outras tres, que viven miragrosamente en oportuno cautiverio. Hal, polo tanto, en España, tres almas opresas e aferrolladas: a de Galiza, a de Cataluña e a de Euzkadi. Renán xustifica, en parte, o asimilismo sobre dos grupos raciais e lingüísticos que integran o Estado, en canto sexa consentido pola vontade dos seus habitantes. Tamén nós xustificamos a coacción e violencia do Estado español nos primeiros tempos, se a súa obra consistisse en moer as diferencias rexionais para formar con todas elas unha nacionalidade común; pero cando se trata de adoptar o espírito dunha soia parte, para imponerlo ás

outras, e venios que, ao cabo, dos séculos, ainda perduran tres almas nacionais distintas da oficial, non hai razón que xustifique a contumacia do imperialismo de Castela, servido por un Poder que se chama España. Cando un Estado abrange unha realidade heteroxénea, ten a obriga de reconocer e protexer, por igual, a total das partes nacionais que o componen, para suprimir os motivos de conflito, en ben da súa existencia e unidade. A heretaría soñada ou gozada en común, creou a França e a España dos nosos días; pero a heretaría española é unha serie non interrompida de frustracións ficando en evidencia o fracaso da súa política centralista, que conduxo a separación de Portugal; o éxito que o Estado chegase a ser plenamente representativo e moralmente lexitimo. A vontade dos individuos da cada grupo debe ser respetada, cando por un plebiscito de todos os días mantén e sostén a independencia do seu xenio, reflexada en cultura, llingua e espírito propios. Podería o Estado español oponerse aos separatismos políticos; pero baixo a condición de reconocer a sobrevivencia dos seus varios grupos lingüísticos e culturais, como así o facian os Estados civilizados antes da Revolución.

déndose dos problemas de dignidade nacional, como si a nosa Terra carecera de alma, e decir, de idioma, cultura e concencia. A este propósito será ben registrar eígu unha anécdota que pon de bulto a inconsciencia do internacionalismo mal dirixido: Chegamos unha vez ás minas de West Virginia, nos Estados Unidos, onde traballaban moitos galegos. Un d'elles avisanos que non consentiría que ali propagásemos o "galeguismo", porque para él non había máis nación que o mundo; pero fixomos chorar ao lembrarlle a fermosura das nosas paisaxes, a beleza das nosas festas, a dozura das nosas cantigas, a sabiduría dos nosos refrans, a querencia dos nosos foros, a bondade das nosas mulleres, a xusticia das nosas reivindicacións, a humanidade do noso e polo... E aquel internacionalista acorzo por confesarnos que Galiza, e a mellor país do mundo.

TEORIA DA GRAN CIDADE GALEGA

Por Moisés da Presa

De cote estase a teorizar encol da característica de espallamento da povoación do país galego en pequenas agrupacions campesiñas que, ó parecer re-ponden comprobidamente a unha modalidade racial celta e confirmada abofé, na realidade estatística.

Vexamos: sobr dunha provoación aprosimada de 2.700.000 habitantes moran nas principais cidades —A Coruña, O Ferrol, Pontevedra, Compostela, Ourense, Lugo e Vigo— orredor de 900.000 habitantes.

Como se pode ouvir dante destes cifras, Gaiza é un país eminentemente agropecuario e pesqueiro, cunha industria pouco desenvolvida, agás a do peixe e a naval.

En canto á agricultura e a ganadería —a riqueza potencial do país— móvese con métodos arcaicos, antieconómicos, no marco dun minifundio suicida onde malviven e condicóns impábiles dous millóns de campesiños.

Pomos a nota, que nesta discriminación da povoación campesiña e urbán, prescindimos das vilas e pequenas cidades por entendermos que elas son centros agrícolas, que de agro viven e, como tal, son a sua natural consecuencia. Conste que se este prantexo o sometemos ó máis rigor, ouverremos de contado, que salvo A Coruña, Vigo e O Ferrol, as restantes teñen o súbo e o perfil económico carauterístico dos centros agrícolas pola sua cásque total dependencia do agro.

Até aquí o dito encol do culto de espallamento da sua povoación en miúdas e illadas aldeas por toda a verde xeografía do país. Porén, non esquezamos que a civilización moderna coas suas carauterísticas económico-sociais de produción e consumo, artella grandes concentracións urbáns alimentadas por unha gran industria e un activo comercio e, como consecuencia natural deste desenrollo urbán, impone unha axeitada concentración parcelaria do agro pra desenrolar unha intensa produción agrícola e ganadeira empregando modernos métodos de cultivos e de milloramiento do gando, creando asimismo, industrias agropecuarias pra abastecer doadamente os grandes centros urbáns e abren camiños para exportación.

De todo isto despréndese que, necesariamente, o país galego é se industrializar —e vai camiño de lo a man de obra que terá de alimentar a industria e o comercio dos grandes centros de produción sa vir do agro onde o excedente do campesiñado en vez de emigrar a outras cidades da Hespæña ou d'Europa, procurará o seu destino nos grandes centros do país.

Conveñamos en que pra millorar a nosa saude nacional é mester ceibarnos d'tópicos que coutan o noso espírito creador.

Xa AD un Faraldo, o precursor de tantas inquedanzas galegas, prantexaba o problema da gran urbe como unha necesidade económico-social e a sua saudábel gravitación no ordeamento e ouvertación política do país.

Dous cidades, A Coruña e Vigo, co seu aspeito de grandes urbes, eisentas dese ar queñeo e mimético que caracteriza ás cidades de provincia, apontan o futuro de plenitude.

I este ar de gran cidade ouvervase con maior fachenda na Coruña, cecás por tere esta más soñera, mais corido local, que non en van ven sendo a capital do país galego e, de moi antigo cidade importante e adro resoante da historia de Galiza.

Vigo, pola contra, é unha cidade de hoxe, un feito novo e alentador na vida galega moderna cobiosa de horizontes más amplos que posibiliten solucions creadoras a carón do país.

Esta activa e enxerica cidade en permanenza de crecimiento, que xunde á vida galega como un rotundo feito económico e social áchase no seu puto encetal de proxección cara a grande metrópolis galega e, nun futuro moi próximo a sua gravitación fará —xa hoxe se fai setir— que xogue un imponentísimo papel no rexurdin económico-social, cultural e político da nosa terra.

Decididamente, a ausenza dunha grande cidade no senso máis sinificativo da verba, pon en evidencia o retraso de Galiza a carón dos países europeus e, na mesma península, re -ito de Cataluña i Euzkadi.

Pro é que Galiza, non pasou polo proceso industrial capitalista que arrinca de fins do século XVIII e que había de transformar radicalmente a economía moderna.

Acurchada... illada do resto

do mundo no lonxano noroeste peninsular, de cara on mar inédito; esmorecidas as correntes de pelerins a Compostela que puña o noso país en contacto con Europa; perdida a sua autonomía política a mans do imperialismo castelán e, reduscida a unha homilde economía agrícola e marinheira; sen ideais nem crases dirixentes capaces de apular a más nimia esperanza de ourentación, afundese unha longa noite de séculos da calardia en e soerguer.

As suas cidades, pequenas agrupacions urbáns salferidas dún ruín mimetismo ao eixo, vivindo do agro, a única realidade económica vital do país, illóra... Illóra e desprazo, ponta atal, que resulta dún dramático verismo o pé dun dibuxo de Castelao onde afirma mordazmente que "o único que os villegos saben do agro, é que dali vénliches o leite e as patacas..."

E así que nestas precarias condicóns económicas, non callou a gran cidade galega, o gran centro produtor e consumidor; o gran centro xornalista de ourentación e defensa dos intereses do país e, como consecuencia inmediata destes factores, unha responsabilidade e condicóns axeitadas a carón dun ordeamento social e político.

Atal a función da gran cidade. Reparemos nos pequenos próximos países europeos tendo por cabeceira reitora grandes cidades: Copenhague, Os' o, Amsterdam, Bruxelas, Praga, Dublin... e na península, Barcelona e Bilbao.

A ausenza dún gran centro produtor e consumidor no país galego, fai que a nosa economía —pe-

xe, agricultura, gando, madeiras...— dependa exclusivamente dos mercados de Madrid e Barcelona. Elas imponen condicóns... Por outra banda, como carecemos dunha industria somos subsidiarios dos alleos. Todo o temos que pagar a prezo d'ouro... e a nosa xuventude deixa a terra na percura doutros horizontes máis promisorios.

Finémonos en Cataluña. Naméntrase que as suas capitales de provincia son pequenos centros urbáns, conta cura ha Barcelona, e grande e puxante cidade industrial e comercial matriz da grandeza de Cataluña e "lei motiv" do orgullo catalán.

11-2-70 A Nosa Terra Guillermo 1º

A sua capacidade industrial e comercial absorbe o excedente da povoación do agro, coutando así a emigración a outros países e, a carón das múltiples posibilidades que ofrece toda grande cidade, artellouse unha gran prensa, e xurdiu unha literatura, un teatro e unha arte catalanas e, como consecuencia deste desenrollo nacional, apareceu un xurdido pensamento político catalán en contraposición á hegemonia de Castela...

Endebén, se botamos unha ollada retrospectiva ó esceario da nosa terra nestes derredores cincuenta anos, ollaremos que moito se leva avanzado... E que temos a vencer o fondal imenso que nos arreda do progreso, e superar, en consecuencia, etapas non realizadas... E xurdirá, estamos certos, a gran cidade gaiza, non como un feito illado que ela será a consequencia natural dún desenrollo económico e social que levará ó País Galego a tan degadada plenitude.

MENDEZ FERRIN FOI XULGADO POLO TRIBUNAL DE ORDE PUBLICO

O réxime feixista hespæñol segue na sua teima de perseguir a todos aqueles que loitan afizadamente pola liberdade e a democracia.

Xosé Mendez Ferrin, baril patriota galego, fidel representante da "xuventude de estrelas" que loita por unha Galeiza ceibe e democrática, foi condenado ominiosamente a cadea polo Tribunal de Orde Público.

Xunto cole foron tamén xulgados a señorita Natalia Gómez González e Carlos Otero Prado.

Dacordo as cuncusiones do representante do ministerio público, a señorita Gómez González e o señor Otero Prado levaron a cabo durante 1967 e 1968 actividades encamilladas á organización comunista marxista-leninista en Vigo.

En consecuencia o fiscal estimaba que estes feitos eran constitutivos dún delito de asociación ilícita e, solicitaba en principio penas de cinco meses de arresto para cada incuñado. Nembarcantes modificou as suas conclusiones e retirou a acusación que pasaba só da señorita Gomez Gonzalez que, neste xeito, será absolta.

En tanto a Carlos Otero, rebaxou a pena de arresto a tres meses.

Con relación ó señor Mendez Ferrin, o fiscal acusa de haberse atopado no seu domicilio de Vigo, no transcurso dún rexistro e criticado ó decretárese o estado de excepción, tres exemplares mecanografiados dunha obra escrita polo inculpado, glosando a activi-

dade dos guerrilleiros galegos, cuñha dedicatoria, en Beilasaur, en 1964.

O ministerio público estima que estes feitos constitúin un delito de propaganda ilegal e solicita a pro escritor unha pena de dous anos de prisión e multa de cen mil pesetas, así como unha xeira de inhabilitación especial de dez anos.

Os letreados defensores negan a comisión dos delitos que se lle imputan ós seus patrociñados e solicitan, po' mesmo, que sexan absolto libremente con todos os pronunciamentos favorábeis".

A Agrupación Galicia Renovou Autoridades

A Asambleira Anual Ordinaria levada a cabo o II do corrente, procedeu á renovación parcial da Xunta Executiva desta Agrupación, a que ficou constituída da seguinte maneira: Presidente, Xoán Manuel Pérez; Vicepresidente, Evaristo Miguez Illobre; Secretario, Serafín González Alonso; Prosecretario, Xosé Castilleiras; Segredario de Aitas, Mario Izquierdo; Tesoureiro, Manoel Edoardo Núñez; Protesoureiro, Ramón Abuín Gimarey; Vocáis titulares: Xosé Amor, Xesús M. Andrade, Alberte Torreiro, Roberto X. Gato. E Vocáis Suplentes: Xorge Torres, Xoán Carlos Caputo, Leovixido Alonso, Manoel Palacio Sande, Antón Cabo; Revisores de Contas: Xesús Alonso, Modesto Costas e Ricardo Cimbreiro.

DE "LATITUDE FISTERRE"

No baleón do Cem o Curna a sua figura perfouse contra o céo. Mais alá topabanse as estrelas, r teiro que alumearia toda a sua vida.

—O—

Era galego inda falando en castelán.

—O—

Ningún enterro más morrioso que o de Castelao. Era que escorrenzaba a vida verdadeira.

—O—

Dibouxou cegos como quen cumple un destino.

—O—

As vegadas surria imperceptiblemente en busca dunha tristura esquecida.

—O—

A noite do estreno de "Os vellos non deben namorarse", cando salu agraciante os aplausos, tivo un acceso de resinxión, como témido de non haber cumplido.

—O—

Pra moitos falar de Castelao é unha obriga. Pra outros unha responsabilidade. Pra mi un sentimento:

Precisamente por se haber adiantado á sua época foi fidel á sua época. O suor da sua época.

—O—

Os epígrafes dos seus dibuxos están escritos con sangue.

—O—

Bo Ares ten o orgullo de custodiar, algun terá que ollalo furtar. Será a revancha da Galiza emigrante.

—O—

Tense cumplido un novo cabodano do pasamento de Alfonso R. Castelao. E toda a galegidez en pleno emocionouse de novo pa-

rante a xornada lembradoira do tránsito derradeiro. Ninguen esquece tal parés. Miragre da supervivencia que vai mais aló cón canóns pechados da publicidade que reverte os dintornos do sentimento. Poucas veces se dan istos casos na historia dos povos. Cando illas acontecen confirmar a vitalidade da idea e o asombroso agromar da esperanza. Porque os homes no seu tránsito terren configuran viaxe irradiación da sua personalidade que nace desde logo no díntorno das suas obras senlleiras, pero que perviven mais que por elas mesmas pola aureola que lles crean as xeneracións que seguen.

Víctor Luis Molinari

A NOSA TERRA

Reg. Nacional de la Prop. Intel. (en trámite) — Redacción: Av. BELGRANO 2186

O COSELO DE GALIZA CUMPRIU VINTECINCO ANOS

O dia 8 de Nadal do 1944, ano dunha grande e patriótica esperanza pra todos emigrados residentes na Arxentina, Uruguai e outros países, permanentemente co-bizos de ollaren a sua terra ceibe da tiranía que a aferrolla. Castelao, dacendo cun grupo de diputados galegos residentes en diversos lugares do mundo, creou o CONSELLO DE GALIZA, de tan fecunda labor política inspirada nos más puros sentimentos patrióticos e democráticos.

Integraban orixinalmente o Consello, ante outros, Castelao, Alonso Ríos, Suárez Picallo, Somoza, Vilaverde e Portela Valladares.

O dia asinalado, na morada de D. Manoel Puent, perante un distinguido fato de representantes da colectividade galega citados atal efecto, deuse leitura á acta de fundación dun organismo que tiña por oxecto asumir a dirección política do país galego en tanto findara a Segunda Guerra Mundial.

Coidábase, i era lóxico créio así, que fundada a guerra os trunfadores que xa entón se presentaría, farián desaparecer os despóticos gobernos feixistas dando lugar a establecer réximes democráticos en toda Europa. Desgraciadamente pra Hespæña, e por ende Galiza, non ocurriu así. Os países "democráticos" incluso a Unión Soviética contra quén Fran realizáronse da actual Xunta Directiva mandou a División Azul, fixeron

ouvidos xordos a todos os actos e protestas que se levaron a cabo contra doominoso réxime franquista que deixa hoxe ven aldraxando os povos hispánicos perante a indiferencia criminal das seudos democracias europeas e americanas.

No acto que comentamos previas unhas verbas do anfitrión, falou Castelao, espicando as razões da creación do Consello de Galiza e conceptos fundamentais da histórica acta.

Foi así como o Consello acadou unha total aprobación da colectividade galega democrática nun ambiente entusiasta e aferiado.

Poucos días despols a Federación de Sociedades Galegas remesou ó Consello de Galiza a sua total adhesión, pondo ás suas órdes o periódico "Galicia", órgano oficial de mesma, e publicando a toda páxina a acta de creación do Consello.

Dende entón, o labor foi seguido con paixón, mantendo o Consello de Galiza unha conduta firme e insobornábel. Delegacións en París, Montevideo, Caracas, México, Estados Unidos e na Terra, traballan decote po' a liberdade da Patria.

O espírito orixinal segue marcando o rumo. Fideles todos conselleiros que se sucederon á premisa de Castelao: Sempre en Galiza, pra servila.

FOI HOMAXEADO DON DANIEL CALZADO

A Agrupación pro Centro Galego "Breogán" agasallou ó seu ex presidente e presidente Honorario don Daniel Calzado e a un calificado fato de ex directivos que o acompañaron na xestión de creación, organización e posta en marcha desta xoven organización que xurde vigorosa como unha forza nova e progresista a carón do Centro Galego e da colectividade mesma.

O acto de homaxe a Don Daniel e os señores Hixonio Expósito, Dalmoiro Estevez, Manoel España, Xaquim Fernández Goyanes, Xosé A. Orrea, Idoardo Sánchez Millares, realizouse o 28 de novembro ppdo nun amplio salón desta cidade.

Encetouse o acto cunhas breves verbas de ofrecemento polo secretario da Agrupación señor Vicente Velasco.

Asegurado, o señor Lois Fontoura foi dando leitura ás adesións recibidas do país e de Galiza: Agrupacións "A Terra", "Galicia" e "Unión Galega"; Centros Pontevedres, Luçense, Coruñés e Ourense; Unión Tomiñense e Centro Republicano Español; Centros Ga'egos de Mar del Plata e Tandil; Audición Re-

cordando a Galicia, Federación de Soc. Galegas, Irmandade Galega e Consello de Galiza.

De Galiza: Edoardo Blanco Amor, Xoán Noya Gil, Domingo Garcés Campos, Domingo García Sabell, Valentín Paz Andrade, Francisco F. del Riego, Manoel Belras García, Victoriano Alvarez Orduna e Ramón Otero Pedrayo.

Do Uruguai: Xesús Canabal, Presidente do Banco de Galicia en Montevideo; do Paraguai: Guido P. Avila.

Falou o presidente de "Breogán" señor Manoel García facendo unha dada esaltación da personalidade do agasallado:

...A non dubidallo, Don Daniel Calzado é unha figura patriarcal da Colectividade. A sua acción proxectiva é tránsito de anos e de obras en todo aquilo que tivo proxectación e sinalificación colectiva. A sua conduta democrática e patriótica, avala e enaltece calisquera vida; a dele, longa e prolífica, está chea de logros, de vida singular...

Siguío no uso da verba o señor Alfonso Reboreda, Presidente do Centro Galego, quén improvisou un brillante discurso dando conta de rectiva do Centro e, recadando, dende xa, a colaboración das mulleres a quienes o novo Estatuto acorda a plenitude dos seus dereitos.

O señor Reboreda rendeu o seu homaxe a Don Daniel Calzado e os demás homaxeados, algúns deles, como os señores Expósito, Fernández Goyanes, Orrea e Sánchez Millares, son seus compañeiros de Xunta Directiva.

Visiblemente emocionado o señor Daniel Calzado agradeceu en nome dos seus compañeiros e do propio, o homaxe de que eran ouvidos.